

פסקי רב משה בעניני בעל נפש צריך להחמיר - שיעור 812

והשגחות

I. בענין בעל נפש

- (א) הידור להשתמש בחלב ישראל - עיין באג"מ (י"ד ד - ה) דאיכא טעמים להקל במדינה אשר מדיני המדינה אסור למכור חלב שיש בו עירוב חלב טמא והוא רק בשעת הדחק שראוי לבעלי נפש להחמיר בזה ואינו נחשב יוהרא ועיין באג"מ (י"ד ז - ל"ה) שכתב שצריכים מנהלי ישיבה לקנות עכור הבחורים רק חלב שראה ישראל החליבה ואף שמצב הישיבה דחוק כיון שגם זה הוא מעניני חינוך וכל הוצאות הישיבה הרי כדי לתנך דור נאמן לה' ולתורתו ועיין באג"מ (י"ד ח - מ"ז) שכתב דבאם אחד נהג להחמיר אם נאסר מדין ג' פעמים דתליא דאם כוונתו שהוא מותר מדינא ומ"מ נהג איסור יש עליו איסור נדר שנהג ג' פעמים אבל אם סבר שהוא ספק איסור אין עליו דין נדר ואין צריך התרת נדרים ואבאר
- (ב) בענין גבינה בשם קאטעד טשיז עיין באג"מ (י"ד ז - מ"ח וי"ד ג - ט"ז) שכתב דיש טעם גדול להקל אם ראה ישראל עשייתן ולא חליבתן "איני אומר" בזה היתר אבל גם איני מוחזק בהמקילין מאחר שיש בזה טעם להתיר והוא מלתא דרבנן ובעל נפש צריך להחמיר
- (ג) בדבר בלענדעד יין שרף עיין באג"מ (י"ד ח - ס"ג-ס"ג) שכתב שאף שאני מתיר נזהר אני בעצמי מלשתות בלענדעד רק בחבורה שלא למיחזו כיוהרא הייתי שותה משהו לברך המסובין כנהוג אבל מדינה מותר בשתייה דהא נפסק בשו"ע (קל"ז - ה) דעין בטל בששה חלקים ואף בשו"ע (קל"ג - ה) הביא הרמ"א ב' שיטות מ"מ הלכה כהמתירין וסיים דבעל נפש צריך להחמיר (אג"מ ג - ט"ו - ג)
- (ד) וגדרי בעל נפש עיין באג"מ (י"ד ד - כ"ד - ה) שהביא השו"ע (י"ד קל"ז - ו) דסתם כלי עובד כוכבים הם בחזקת אינו בן יומו לפיכך אם עבר והשתמש בהם קודם הכשר התבשיל מותר מ"מ בעל נפש צריך להחמיר
- (ה) הוריו שאין במדרגתו של בעל נפש אבל נוהג כדין אין ענין שישפיע עליהם להחמיר כמותו וכל זמן שלא קיבל עליו החומרות בנדר יכול בנו הבעל נפש שחושב שיהיה להוריו איזה פקפוק או הקפדה להקל ולמשל לאכול עמהם אף שאוכלים דברים שכרגיל הוא משתדל להחמיר עליהם (אג"מ י"ד ד - כ"ד - ה)
- (ו) הצטרפות למחיצה בחתונה עיין באג"מ (י"ד ד - כ"ד - ג) שהחזיק למחיצה יש רק לדבר שפתוח לרבים והחתונה נחשב כדבר פרטי (אג"מ ח"א ח - י"א-י"ז) ולא כתב שבעל נפש צריך להחמיר
- (ז) בענין קמח ישן עיין באג"מ (י"ד ד - מ"ו - ד) שהביא הרמ"א (י"ד ל"ג - ג) שמתיר מכח ספק ספקא דספק שהוא משנה שעבר ואת"ל שהוא משנה זו מ"מ דלמא שנשרשה קודם העומר ולכן מדינא יש להתיר אמנם מסתבר דבטירחא יותר קצת יוכלו לברר הכל שאם כן צריך לברר ולהודיע כדי שידעו היכן להשיג הישן
- (ח) בענין מוזיק עיין באג"מ (ח - קס"ו) דזמרא דמנא אסור בכל מקום אף שהרמ"א התיר שלא בית משתה וגם ע"י רדיו אסור ורק לדבר מצוה מותר ואף בבענקעטס של מוסדות התורה טוב להחמיר אף בזמרא דפומא ובעל נפש צריך להחמיר
- (ט) אשה שבאה למקוה בליל שבת וראתה כי המים חמין כהרגלה בחול צריכה לטבול דאולי לנשי אחריני הוא פחות מכפי הרגילן ויש למיזל בתר סתם נשי ובאיסור דרבנן יש להקל ובפרט

שהוא לדבר מצוה ושעבודה לבעלה ולא כתב שבעל נפש צריך להחמיר (אג"מ ז - ע"ד צסופו)

(י) **בענין עישון סיגריות** ביום טוב אם הוא דבר השהה לכל נפש עיין באג"מ (ה - ל"ד) שודאי שראוי לבעל נפש להחמיר בזה ולדינא קשה לאוסרו שמאות מליונים אנשים מעשונים סיגריות הגם שיש אנשים רבים שאינם מעשנים וצ"ע לענין רחיצה בחמים ביו"ט (ד"ע)

II. השגחות - פסקי רב משה

(א) **להכשיר בית חרושת למזון** (חות 3) דוקא במשגיח תמידי שיבוא בכל עת ולהכנס בכל מקום בלא שום רשות ובלא שום עיכוב והמשגיח יהיה ירא שמים אמיץ רוח באם שלא פתחו לו תיכף יאסור כי הבעלים וכל הפועלים יחזיקם לחשודים וידעו שאם יזדמן איזה חשד יאסר בלא קבלת שום תירוצים ואם המשגיח הוא איש שאינו חושד באינשי כל כך אינו ראוי להיות משגיח וכן אם חסר לו אומץ רוח ותקיפת דעתו אינו ראוי להיות משגיח

(ב) **אין לסמוך** על טעם דמירתת ולא מרע נפשיה במקום שיש לו ריווח גדול מן הרמאות כמו לריווח משומן אסור שהוא בזול בעבור שומן כשר שהוא ביקר

(ג) **המשגיח צריך** להיות לו ידיעה בהגעלת כלים או שיביא ת"ח שיש לו ידיעה בין בהלכה בין בעצם מעשה הגעלה (חות 7)

(ד) **המשגיח שכר אומנתו** יהיה רק משתלם ממוסד הכשרות ולא מבעלי בית החרושת אפילו רק בדרך המחאה בעלמא למתנה (חות 8)

(ה) **הדברים שצריך** בהם השגחה מדוקדקת ביותר הם בשר ושומן דגים וכ"ש על דגים עצמן כשהם קלופין ולא נראה בהם הקשקשים וגם בהשגחות לדברים שעושין לפסח שצריך לדקדק ביותר (חות 1)

(ו) **אין ליתן** השגחה על דברים שההכשר תלוי על שהוא נותן טעם לפגם כשהוא בקביעות (חות 2)

(ז) **אין לועד הכשרות** שום שכר יותר כשיכשירו או כשיאסרו ואם לאו אולי גרוע שאין האחריות כל כך על הרבים משא"כ השגחה של יחיד שכל האחריות עליו

(ח) **דג טונע** אין לתת השגחה עליו ללא השגחה בפועל דבלא השגחה למה לא יעשה הכל משל איסור שהוא בזול ובמקומות הרחוקים שיהודים הם מועטין מאד אין מירתת ואין יכול לסמוך על הרוב הדגים שהם כשרים

(ט) **בהשגחה על בית חרושת** הנמצא רחוק ממקום שיש שם יהודים יעשו סימן על אותן הדגים או שאר האוכלין הנעשים בהשגחה זו כדי להפרישם מהשאר שאין להם השגחה

(י) **לכן השגחה** שיש לסמוך עליו צריך משגיח תמידי שהוא בעל יראת שמים ולא נהנה מבעל החרושת ושכרו כולו מוועד הכשרות וגם הם אין שום נפקא מינה לאסור או להכשיר המאכלים ואבאר

(יא) **עיין באג"מ** (יו"ד ז - קפ"ח) בביטול ברוב במין במינו שאף שנבטל עכ"פ אכל איסור ולכן שייך לבעל נפש להחמיר אבל במין במינו שניבטל בששים אין מקום להחמיר ואסור להחמיר והוי כמו אפיקורסות להחמיר ודלא כהפתחי תשובה (ע"ש)

(יב) **פת פלתר** - לא אמר בעל נפש צריך להחמיר (יו"ד ח - מ"ה ו - ל"ג)

(יג) **נכרית בבית** (יו"ד ח - ס"ח) הכשר כלים אם היא בלבדה ואבאר